

Flere unge i erhvervsuddannelse

Smartskills.nu

Kick off-seminar

Viborg 3. oktober 2016

Peter Koudahl

Docent

Det Samfundsfaglige og Pædagogiske Fakultet

Agenda

- Udgangspunkter
- Ambitionerne
- Uddannelsesvalg – et elevperspektiv
- Frafald og fastholdelse

- Nye muligheder?

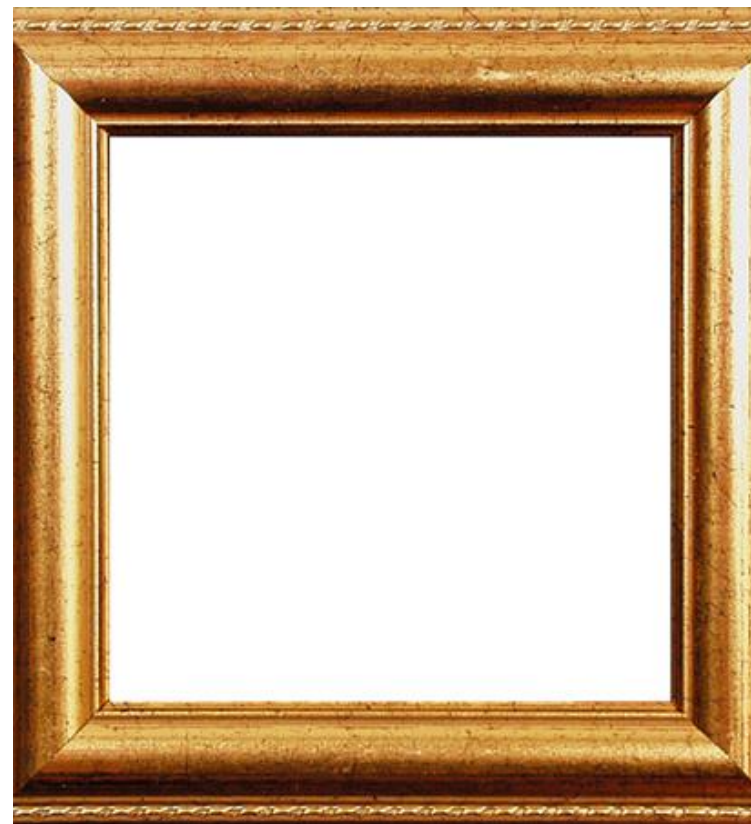
EUD-reformens klare mål

- Flere skal vælge erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen
- Flere skal fuldføre deres erhvervsuddannelse
- Alle skal blive så dygtige som de kan
- Tillid til og trivsel på erhvervsskolerne skal styrkes

Nogle udgangspunkter

- 22 procent af de 25-årige har ikke fuldført en uddannelse udover grundskolen (AE Rådet, 29.03.16)
- Folkeskolen er helt overvejende bogligt funderet og orienteret
- De unge SKAL vælge uddannelse direkte efter folkeskolen
- Uddannelsesmarkedet er konkurrencepræget
- Erhvervsuddannelserne er endnu mere konkurrenceprægede
- Valget af erhvervsuddannelse er et erhvervskvalificerende uddannelsesvalg

- Unge på 15 år er – meget unge...

- Kan de foretage et kvalificeret uddannelsesvalg?

Hvordan bliver der talt om de unge, der ikke uddanner sig?

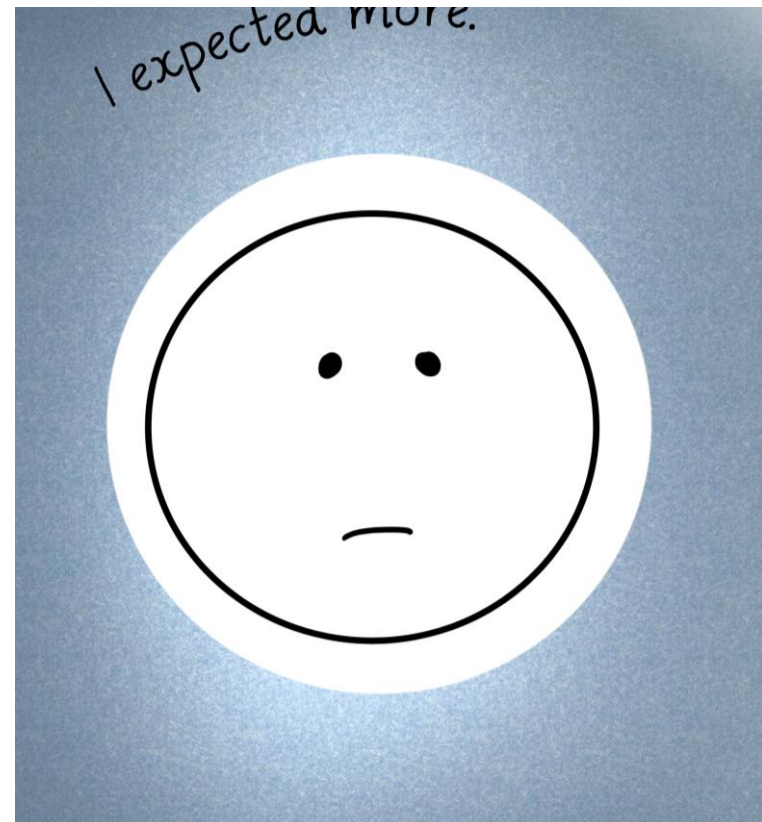
- Det er deres individuelle problem
- Der er fokus på deres mangler
- De har brug for et 'treatment'
- De unge skal tilpasses de eksisterende forhold
- Systemfejl er sjældent på dagsordenen

De unges oplevelser af systemet

- En lang række af 'professionelle', der ikke nødvendigvis har virket engagerede
- Ligegyldighed
- Oplevelsen af at være 'et nummer i rækken'
- Mangel på tid
- Skal passe ind i systemets logik
- 'Blame the victim'...

- Man kan ikke forvente noget godt...

Nanna Brink Larsen, Anna Brodersen og Charlotte Bjerre 2015

‘Tid’ som fænomen - i politik

- Linearitet; uddannelsesvalget kan styres og planlægges via rational planlægning, fx uddannelsesplanen
- Orientering mod fortid og fremtid
- Evaluere fortiden (den tid som er gået)
- Fastlægge mål for fremtiden (den tid som kommer)
- ‘Tid’ er en knap ressource
- **Målrationalitet...**

Elev om uddannelsesplaner

Hader dem! Fordi, de er simpelthen så ubehagelige. Vi er blevet mødt med dem siden 7. klasse, og jeg har hadet det så meget, fordi når man ikke ved det, og man skal fortælle, hvad man skal lave fem år frem, så er det bare ... shit! Jeg har fandn'ne fældet mange tårer over de der uddannelsesplaner...

'Tid' som fænomen hos eleverne

- Cirkulær – uddannelsesvalget kræver gentagne afprøvninger
- Orienteringer mod nu'et
- Evaluering af hvordan det er lige nu
- Formulere mål for fremtiden – og vide at man rammer forkert
- Tid som en (uendelig) ressource
- Tid er noget man har...

- **Værdirationalitet**

VÆRDIRATIONALITET >< MÅLRATIONALITET

Hvordan kan man arbejde med det forhold, at de unges orientering overvejende er **værdirational**, mens de skal eksistere under forhold, der i høj grad er funderet på **målrationalitet**?

Max Weber (1864-1920). Tysk økonom og sociolog
Læs: 'Den protestantiske etik og kapitalismens ånd'

Elev om fremtiden

Altså selvfølgelig skal man finde ud af, hvad man vil. Og det er også, altså selvfølgelig, det er jo en vigtig ting. Det er jo resten af vores liv, ikke? Men det er ligesom om, at presset bare bliver lettet [på højskole], bare en lille smule. Fordi at det fylder så meget. Og folk omkring en, får det til at fylde så meget for en. Altså, at det er en bekymring for dem, at man ikke ved, hvad man vil om 10 år. Altså, slap dog af!

Pseudovalg

Meget tyder på, at unge der gennem tiden er blevet presset til at foretage valg, de ikke var klar til eller motiverede for, udvikler en strategi med at foretage 'pseudovalg' for at tilfredsstille de professionelle og andre bekymrede voksne...

Og i øvrigt er det kun 4% tager den direkte vej fra 9. til erhvervskvalificerende uddannelse

Koudahl P 2013: Indre motivation eller ydre tvang? Hvornår bliver unge mennesker i stand til at foretage et kvalificeret uddannelsesvalg? Gjallerhorn no. 16/2013

AE-Rådet og DI 2013: Veje og omveje til erhvervskompetencegivende uddannelse. AE-Rådet.

Hvad ved vi om frafald?

- En proces, snarere end pludselig hændelse
- Afprøvning, omvalg, tilvalg (strategisk)
- Pres fører til dalende motivation, der fører til stigende 'fracfald' (Ungeindsatser 1996/1999/2009)
- 'Drop-out' eller 'push-out'?
- Forvaltning af 'fravær' etc.
- Strukturelle forhold, fx. praktikpladssituationen
- Praktiske forhold, fx afstande, transport, boligforhold, økonomi

- Afprøvning, omvalg, tilvalg (strategisk)

Socioøkonomiske indikatorer for frafald...

- Forældres uddannelsesniveau, indkomst etc.
- Ustabile familieforhold
- Resultater fra grundskolen – men ikke kun...
- Pessimistiske forventninger til fremtiden
- Fysisk og psykisk velbefindende
- Diagnoser
- Minoritetsbaggrund

Hvad bidrager til fastholdelse?

- Undervisning i faglige læringsfællesskaber
- Værkstedet som læringsarena – praktisk tilgang
- Teori opleves relevant for praksis
- Skolen som 'lærested' mere end som 'værested'
- Nærværende lærere
- Lærere som 'rollemodeller'
- Forudsigelig hverdag
- Et konkret og opnåeligt fremtidsperspektiv

Grundforløbenes længde

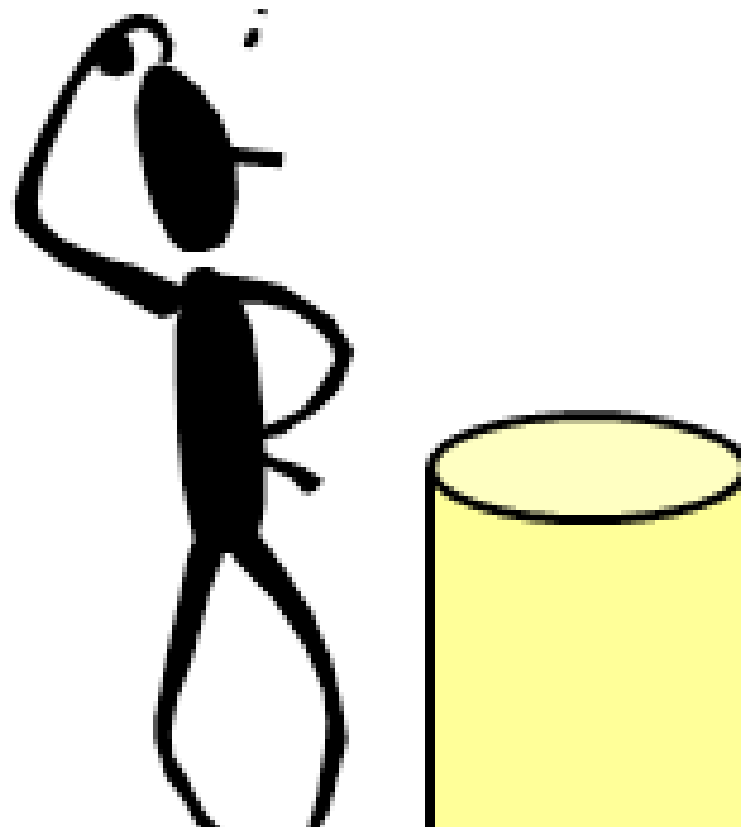
- Forlængede grundforløb er bedre til at fastholde frafaldstruede elever i erhvervsuddannelse, end grundforløb der ikke kan forlænges.
- Hver fjerde elev, der afbryder et grundforløb har efter 5 år gennemført en erhvervsuddannelse.
- 10% har gennemført en anden uddannelse
- Munk, M.D. mfl. 2015: Grundforløbspakker og frafald på danske erhvervsskoler. Aalborg Universitetsforlag.

Andre muligheder

- Erhvervsklassen på Bornholm:
Folkeskolen ind i
erhvervsuddannelserne
- Erhvervsklassen i Støvring:
Erhvervsuddannelserne ind i
folkekskolen...
- Hvordan kan man arbejde med at
skabe 'tid' til afklaring?
- Hvordan kan det gøre 'legalt', at
afprøve sig i forskellige
sammenhænge, inden valget af
uddannelse foretages?

GOD ARBEJDSLYST!

smartskills.nu

- flere unge i erhvervsuddannelse

www.phmetropol.dk

PROFESSIONSHØJSKOLEN

METROPOL